Rökning och nikotinprodukter

Vi har länge känt till de negativa hälsoeffekterna av rökning. Tobaksröken har en negativ påverkan på hjärta och kärl som kan leda till hjärtinfarkt och stroke. Andra skadliga ämnen i tobaken resulterar i åderförfettning, ateroskleros. Åderförfettning ökar risken för kärlkramp, hjärtinfarkt, stroke och fönstertittarsjuka. Varje år dör nästan 3 000 personer i Sverige i kroniskt obstruktiv lungsjukdom, KOL, och nästan 3 500 avlider i lungcancer. Rökning är den största bakomliggande orsaken till båda dessa.

Antalet rökare fortsätter minska i Sverige samtidigt som användningen av andra nikotinprodukter bland framförallt unga fortsätter öka.

- Stärka informationskampanjerna kring användning av tobaksfria nikotinprodukter.
- Samla EU för att förstärka det förebyggande arbetet.
- Skydda det svenska snusundantaget.
- Att forskning på tobaksfria nikotinprodukter understöds.
- Att Region Stockholm arbetar tillsammans med skolor i regionen för att minska nikotinanvändningen bland elever i grundskola och gymnasium.

SVERIGE HAR LYCKATS MINSKA RÖKNINGEN

Tack vare målmedveten politik över partigränserna har Sverige minskat antalet rökare. 2004 uppgav 16,5 procent av den vuxna befolkningen att de röker dagligen vilket kan jämföras med 5,4 procent 2024, enligt Folkhälsomyndigheten. 2025 uppfyllde Sverige målet om att färre än 5 procent av befolkningen röker regelbundet, enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN):s årsrapport för 2025 om rök- och snusvanor.

Detta är resultatet av årtionden av högst medveten politik där bland annat följande beslut har fattats:

- 1964 Medicinalstyrelsen fick i uppdrag att informera om tobaksrökningens hälsorisker
- 1994 Rökfria skolgårdar införs
- 2005 Rökförbud inomhus på serveringar införs
- 2017 Beslut som bland annat innebär ytterligare rökfria utomhusmiljöer.

SNUS OCH VEJPS ÖKAR BLAND UNGA

Trots framgångarna ser vi nya utmaningar. År 2024 uppgav 5 procent i befolkningen att de använder nikotinsnus (vitt snus) dagligen. Folkhälsomyndigheten ser en ökad användning av vitt snus i hela befolkningen sedan 2022, men gruppen 16-29 år sticker ut särskilt. Här använder 11 procent män och hela 15 procent kvinnor vitt snus dagligen. Vidare uppger närmare 26 procent av niondeklassare och 40 procent av eleverna i årskurs två på gymnasiet att de har använt vitt snus enligt CAN:s nationella skolundersökning från 2025.

Liknande överrepresentation återfinns när det gäller elektroniska cigaretter och vejps. Det är en oroväckande utveckling.

LIBERALERNA VILL STOPPA TRENDEN

Liberalerna har uppmärksammat utvecklingen i interpellationer till regionfullmäktige i Stockholm. Om vi vill fortsätta se att befolkningen använder tobaks- och nikotinprodukter i allt mindre utsträckning behöver särskilda insatser riktas mot denna grupp. För att människor ska kunna fatta informerade beslut krävs tillgång till kunskap och stöd. Vi vill ge unga bättre förutsättningar att avstå från nikotin. Inte genom tvång, utan genom frihet grundad i kunskap.

LÄS VIDARE

Folkhälsomyndigheten

CAN:s nationella skolundersökning 2025

Uppdaterad: 5 september 2026